

Анонимизиран текст

Превод

C-800/19 - 1

Дело C-800/19

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

30 октомври 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава, Полша)

Дата на акта за преюдициално запитване:

30 октомври 2019 г.

Ищец:

SM

Ответник:

Mittelbayerischer Verlag KG

[...]

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

30 октомври 2019 г.

Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава), I гражданско отделение [...],

[...] [съдебен състав],

след като в разпоредително заседание на 30 октомври 2019 г. във Варшава

разгледа

делото, образувано по искова молба на SM

срещу Mittelbayerischer Verlag KG със седалище Регенсбург

за защита на свързани с личността права,

и жалбата на ответника

против определение на Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава) от 5 април 2019 г.

[...],

за отказ да се отхвърли исковата молба,

о п р е д е л и:

I. Отправя до Съда на Европейския съюз преюдициално запитване по следните въпроси:

1. Трябва ли член 7, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1) да се разбира в смисъл, че компетентността, основана на привръзка към центъра на интересите, намира приложение по дело, образувано по иск на физическо лице за защита на свързани с личността му права, в случай че посочената като действие, нарушаващо тези права, публикация в интернет не **[ориг. 2]** съдържа данни, отнасящи се пряко или косвено до това конкретно физическо лице, а данни или твърдения, оставящи впечатление за противоправни действия на общността, към която принадлежи ищецът (при конкретните обстоятелства по делото: народ), от които същият извежда нарушение на свързани с личността му права?

2. Следва ли, по дело за включваща имуществени и неимуществени елементи защита на свързани с личността права срещу нарушение в интернет, при преценка на основанието за компетентност, предвидено в член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 [...], тоест когато се прави преценка дали националният съд е съд по мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие, да се вземат под внимание обстоятелства като:

- кръгът от потребители, до които поначало е адресирана интернет страницата, на която възниква нарушението,

- езикът, използван на тази интернет страница, или на спорната публикация,

- времето, през което спорната информация в интернет е била достъпна за потребителите,

- личните обстоятелства, свързани с ищеца, например преживявания по време на война и настояща обществена дейност, сочени по разглежданото

дело като основания за възникването на конкретно право на противопоставяне по съдебен ред срещу разпространяването на твърдения против колективна общност, на която ищецът е член?

[...] [вътрешен ход на производството]

[...] [съдебен състав]

[ориг. 3]

[...]

Мотиви на определението от 28.10.2019 г.

[...] [данни за страните в производството]

[...] [повторение]

Предмет на спора

1. Предмет на спора са следните претенции: за осъждане на ответника да направи изявление, с което поднася извинение на ищеца за нарушаването на свързани с личността му права поради използването в интернет определение „полски лагер на смъртта“, за забрана за по-нататъшно разпространение на определенията „полски лагер на смъртта“ или „полски концентрационен лагер“ на какъвто и да било език, както и за осъждане на ответника да заплати сумата от 50 000 PLN в полза на Полското сдружение на бивши политически затворници в хитлеристките затвори и концентрационни лагери.

Фактическа обстановка и становища на страните

2. Ищецът SM е полски гражданин с местоживеене във Варшава, който по време на Втората световна война е бил затворник в лагера в Аушвиц. Той се ангажира с дейности, имащи за цел съхраняването на съзнателната обществена памет за жертвите на престъпленията, извършени от хитлеристка Германия срещу полските граждани по време на Втората световна война, включително чрез участие в образователни беседи.
3. Дружеството ответник е със седалище в Германия и публикува в интернет на немски език регионален по обхват ежедневник на адрес: www.mittelbayerische.de, достъпен през интернет и от други държави, включително Полша.
4. На 15 април 2017 г. на интернет страницата на адрес www.mittelbayerische.de е публикувана статия под заглавие „Ein Kämpfer und sein zweites Leben“. Тази публикация **[ориг. 4]** представя военните и следвоенни години от

живота на Israel Offman, евреин, преживял холокоста, роден в Ченстохова (Полша), въдворен през 1941 г. в гето, преминал впоследствие през лагерите в Ближин, Аушвиц-Биркенау, Заксенхаузен и Дахау, принудителен работник в Леонберг и Платлинг, който след войната се установява за постоянно в Германия. Статията започва с разказ как през 1961 г., когато се ражда третото дете на Israel Offman, служителят по гражданското състояние в Долна Бавария отказва да регистрира името, избрано от родителите за момиченцето, тъй като звучи твърде чуждо, а на немски не би могло да се произнесе. Статията пояснява, че родителите искали да кръстят дъщеря си „Faуа“, тъй като това било името на сестрата на Israel Offman, която видно от първоначалното съдържание на статията: „е убита в полския лагер на смъртта Треблинка“.

5. Безспорен исторически факт е, че лагерът в Треблинка е бил германски нацистки лагер на смъртта, създаден по време на Втората световна война на територията на окупирана Полша.
6. Според твърденията на ответника, които ищецът не отрича, първоначалното определение „полски лагер на смъртта Треблинка“ е било достъпно в интернет едва в продължение на няколко часа на 15 април 2017 г., от 5:00 часа, когато е публикувана цялата статия в интернет, до около 13:40, когато след намесата по електронната поща на полската консулска служба в Мюнхен посоченият фрагмент е заместен със следното съдържание: „е убита от нацисти в германския нацистки лагер на смъртта Треблинка в окупирана Полша“. В издателското каре под статията във връзка с това е поместено кратко пояснение, че първоначално в текста е използвано определението „полски лагер на смъртта Треблинка“, а впоследствие тази формулировка е коригирана.
7. Към исковата молба ищецът прилага разпечатка на спорната публикация във вече коригиран вариант. Ищецът не сочи в исковата молба при какви обстоятелства научава за публикацията. Разпореждането на Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава), който приканва представителя на ищеца да уточни фактически обстоятелства по исковата молба, като изясни дали ищецът владее немски език, кога (преди или след корекцията на спорното определение) и по какъв начин (непосредствено от интернет или по информация от трети лица) е научил за публикацията, остава без отговор.

Искания на ищеца и становища на страните

8. При изложената фактическа обстановка ищецът сезира Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава) с искова молба от 27 ноември 2017 г. Ищецът търси защита на свързани с личността си права, и по-специално на национална идентичност и национално достойнство, посредством:

[ориг. 5]

- забрана за ответника по какъвто и да е начин да разпространява определенията „полски лагер на смъртта“ или „полски концентрационен лагер“ на немски и всякакъв друг език относно германските концентрационни лагери, намиращи се на окупираната територия на Полша по време на Втората световна война,
 - осъждане на ответника да публикува на своята интернет страница изявление с уточнено в исковата молба съдържание, с което на ищеца се поднасят извинения за нарушаването на свързани с личността му права в резултат от публикацията в интернет от 15 април 2017 г., която оставя впечатление, че лагерът на смъртта в Треблинка е бил създаден и използван от поляци,
 - осъждане на ответника да изплати в полза на Полското сдружение на бивши политически затворници в хитлеристките затвори и концентрационни лагери сумата от 50 000 PLN.
9. Във връзка с обосновката на компетентността на полския съд ищецът се позовава на решение на Съда по съединени дела eDate/Martinez (C-509/09 и C-161/10, EU:C:2011:685).
 10. Дружеството ответник — преди преминаване към разглеждане на спора по същество — иска отхвърляне на исковата молба поради липса на компетентност на полските съдилища. Ответникът подчертава, че за разлика от съединени дела C-509/09 и C-161/10, статията в интернет, която става повод за исковата молба на SM, не засяга непосредствено ищеца. Ответникът сочи също регионалния профил и обхват на своята дейност, обхващаща Горен Пфалц и насочена преди всичко към регионалните новини, докато разделът „В Германия и по света“ се намира в менюто на страницата едва на четвърто място. Подчертава освен това, че сайтът се предлага само на немски език.
 11. Ответникът се позовава на съображения 15 и 16 от Регламент № 1215/2012, подчертавайки изискването за предвидимост на съдебната компетентност. Твърди, че действайки в локален мащаб и насочвайки комуникациите си към лица, различни от ищеца, ответникът не е можел обективно да предвиди компетентността на полските съдилища. Според него по това дело не намира приложение член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012, поради което следва да се приложи член 4, параграф 1 от същия, от което следва изводът, че компетентни по делото са германските съдилища. Ответникът също твърди, че националният съд е задължен да се обърне към Съда относно тълкуването на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012.

Ход на гражданското производство до момента

12. С определение от 5 април 2019 г. Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава) постановява отказ по искането на ответника за отхвърляне на

исковата молба, тъй като счита, че по делото са изпълнени предпоставките [ориг. 6] по член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012. Съдът посочва, че от 15 април 2017 г. до 29 ноември 2018 г. има над 32 000 посещения на интернет страницата на ответника от Полша, което поставя Полша на 14-то от общо двадесет и пет места. Ответникът е могъл да предвиди, че публикацията може да достигне до и да се признае за нарушаваща свързаните с личността права на потребители и на територията на други държави, включително Полша. Той е могъл също да предвиди, че публикуването в интернет на статия, съдържаща формулировката „полски лагери на смъртта“ („Polnische Vernichtungslager“), може да бъде забелязана от полските читатели. Поради достъпността чрез интернет на публикацията в Полша и с оглед на нейното съдържание за място на нарушението на свързаните с личността права може да се признае територията на Полша, а ответникът е могъл да предвиди, че срещу него може да бъде предявен иск пред полския съд.

13. На 25 април 2019 г. ответникът обжалва определението на окръжния съд, посочено в точка 12. Ответникът не е съгласен с решението да се признае компетентност на полските съдилища. Оплаква се от нарушение на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 поради прилагането му въпреки липсата на разумна възможност да се предвидят съдопроизводствени действия в Полша. Твърди, че ако съдържанието на статията засяга други лица освен ищеца или не засяга никого конкретно, значи ответникът не разполага с обективна възможност да предвиди съда, пред който може да бъде призован. Ответникът сочи, че съдържанието на спорната статия е толкова „отдалечено“ от Полша, без всякаква връзка с тази страна, че е обективно изключена разумната предвидимост за съдопроизводствени действия в Полша.

Приложими нормативни разпоредби

Национално право

14. Член 1099, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс (Kodeks postępowania cywilnego) гласи:

„За липса на национална съдебна компетентност съдът следи служебно при всяко положение на делото. Ако установи липсата на национална съдебна компетентност, съдът отхвърля исковата молба или искането при спазване на член 1104, параграф 2 или на член 1105, параграф 6“.

Право на Съюза

15. По делото се прилага Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, като от анализ по-специално се нуждаят член 6

4, параграф 1, член 5, параграф 1 и член 7, точка 2 във връзка със съображения 15 и 16 от него.

[ориг. 7]

Мотиви за отправяне на запитването

16. На този етап от главното производство не могат да се изложат съображения във връзка с приложимото материално право за разглеждане на отправените претенции, а още по-малко Sąd Apelacyjny (Апелативният съд) може да посочи дали отправените претенции намират опора в материалноправните разпоредби и дали ищецът има право да ги предявява. С оглед на твърденията на страните по делото относно фактическата обстановка, включително относно причините дали да бъде гледано от полския съд, Sąd Apelacyjny (Апелативният съд) трябва да се произнесе дали има основания полският съд да се счита за компетентен на основание член 7, параграф 2 от Регламент № 1215/2012. Sąd Apelacyjny (Апелативният съд) изследва въпроса за компетентността като предварителен въпрос от процесуално естество. Всички позовавания на претенциите и фактическата обстановка по делото имат за цел само да се прецени наличието или липсата на компетентност на полските съдилища и не отразяват становището на съда по съществуването на спора по делото. Разглеждането по същество на исковата молба ще бъде възможно едва в случай, че се установи компетентността на полските съдилища и преди всичко ще се осъществи от първоинстанционния съд.

По първия въпрос:

17. Според Sąd Apelacyjny (Апелативния съд) отправянето на запитване до Съда е оправдано, тъй възникналите по делото съмнения относно тълкуването на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 не могат да се разрешат чрез позоваване на решения на Съда по дело C-194/16 (решение от 17 октомври 2017 г., EU:C:2017:766) или по съединени дела C-509/09 и C-161/10 (решение от 25 октомври 2011 г., EU:C:2011:685). Действително посочените решения са постановени по дела, в които ищите са търсели защита на свързани с личността си права срещу нарушения в интернет, но и в трите случая ищци са лица — юридическо и физически — пряко описани в съответните публикации, които ги посочват с име и фамилия (или с фирмата на дружеството), като представят информация, засягаща непосредствено ищите, която ги поставя в лоша светлина или навлиза в личната им сфера.
18. Обстоятелствата, разглеждани понастоящем от Sąd Apelacyjny (Апелативния съд), са различни. Ищецът не е нито главно, нито второстепенно действащо лице в статията. Тази статия също не е посветена на Полша, спомената само поради това че главното действащо лице в статията се е родило в страната и е живяло в нея през част от Втората световна война.

19. Ищецът обаче се е почувствал засегнат поради използването в публикацията определение „полски лагер на смъртта“, което според него е опит полският народ да се свърже със създаването и **[ориг. 8]** използването на лагера на смъртта в Трешлинка. Самият ищец е бил затворник в Аушвиц, а понастоящем осъществява дейности във връзка със съхраняването на съзнателната обществена памет за жертвите на престъпленията, извършени от Германия срещу полския народ по време на Втората световна война. Той е възмутен от това, че в Германия, която настоява по време на форум на ЮНЕСКО Аушвиц да не се нарича германски лагер на смъртта, днес се използва определението „полски“ по отношение на друг лагер на смъртта, като се знае, че това е дезинформация и огорчава поляците.
20. Като се има предвид, че с течение на времето намалява историческото съзнание на следващите европейски поколения, в чиито възприятия Втората световна война вече не е преживяване, непосредствено формиращо светогледа и съдбата им и тези на техните близки, а отдалечено период от историята на Европа и света, може да се допусне, според Sąd Apelacyjny (Апелативния съд), че е налице реален риск публикацията, като си служи с определението „полски лагер на смъртта“, да остави в част от потребителите (специално по-младите и по-необразованите) погрешното впечатление, че поляците са създавали лагери и носят отговорност за извършваните в тях престъпления.
21. Установява се, че в рамките на изискванията към пресата може да се очаква осведоменост относно такъв риск от изопачаване у журналистите, както и у редакторите на интернет издания, особено ако са от Германия. По исторически причини също не трябва да е изненадващо, че особено бдителни към подобно изопачаване, както и към въвеждащи в грешка мисловни съкращения са поляците, особено бивши затворници в лагерите на смъртта. Когато се говори за Полша в контекста на Втората световна война, няма как да се избегнат редица исторически факти, с които германският издател трябва да е наясно, а именно за явно потисническият характер на германската окупация на територията на Полша през периода 1939—1945 г. Поради това според Sąd Apelacyjny (Апелативния съд) не трябва да бъде изненадващо за германското дружество, че използването от него в интернет определение „полски лагери на смъртта“ може да получи негативен прием в Полша, като специално разстрои най-възрастното поколение и особено самите поляци, които са били затворници в лагерите на смъртта или чиито близки са загинали от ръцете на германския окупатор по време на Втората световна война.
22. Възниква обаче въпросът дали посочените особени обстоятелства, както и изискванията към журналистите за професионална надеждност са достатъчни, за да се приеме, че ответникът е можел разумно да предвиди, че във връзка със съдържанието на публикацията може да бъде призован пред полския съд по дело за защита на свързаните с личността права на конкретно физическо лице. По същество няма как да се твърди, че публикацията

отправя твърдения към ищеца или друг конкретен полски гражданин за каквито и да било недостойни **[ориг. 9]** действия. Дори най-широкото възможно тълкуване на текста не позволява да се приеме, че SM е лицето, описано в този текст, пряко или косвено.

23. Sąd Apelacyjny (Апелативният съд) счита при това, че съвсем същите причини, които ищецът сочи като основания за компетентност на полския съд, биха могли да се приведат и от други потенциални ищци, полски граждани, живеещи в други държави — членки на Европейския съюз, по дела срещу ответното дружество по повод на спорната статия като мотиви за компетентността на съдилищата на съответната държава, в която се намира центърът на техните интереси. Ако поради това по делото се приеме, че са налице достатъчно предпоставки за установяване на компетентността на полския съд, това изглежда би означавало едновременно с това да се приеме, че след като дружеството ответник е решило да помести спорната публикация, то трябва да се съобрази с това, че поначало може да бъде призовано пред съдилищата в която и да било държава членка поради присъствието на поляци в тези страни в резултат от поредица миграционни вълни както преди, така и след 2004 г. Това е така, понеже без съмнение лица с полско гражданство, показващи привързаност към този народ и съхраняващи изцяло полската си национална идентичност, живеят не само в Полша, а в редица държави членки, в които се намират центърът на техните жизнени интереси. Много от тях лично или пък техни близки предци са пострадали от ръцете на германския окупатор по време на Втората световна война. Потенциално всеки от тях би могъл да предяви аналогичен иск.
24. Следва да се отбележи, че в досегашната национална съдебна практика съдилищата в такива случаи приемат, че са компетентни (напр. определение № I ACz 509/19 на Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава) от 9 септември 2019 г., постановено по аналогично дело против друго германско дружество). Настоящият състав на Sąd Apelacyjny (Апелативния съд) обаче изпитва съмнения дали изискването за разумна предвидимост на съдебната компетентност, произтичащо от съображения 15 и 16 от регламента, може да се разбира толкова широко, колкото предлага ищецът. Допускането, че всяко негативно споменаване на даден народ или друга многобройна група лица (религиозна, етническа, професионална) е указание за редактора на интернет изданието да предвиди възможността да бъде призован на съд от член на такава група в страната, където е центърът на жизнените интереси на ищеца, би довело всъщност до установяване на компетентност на съдилища от редица държави — членки на Съюза, в сходни съдебни производства. При публикуване на информация или оценки от общ характер, отнасящи се до по-широки групи, редакторът на интернет изданието би трябвало да се съобразява с компетентността на редица и дори всички държави — членки на ЕС. Според Sąd Apelacyjny (Апелативния съд) такава последица от правното тълкуване **[ориг. 10]** би могла да се окаже в противоречие със задължението за тълкуване на разпоредбите относно компетентността в съответствие със съображения 15 и 16 от Регламент №

1215/2012. Тъй като обаче Sąd Apelacyjny (Апелативният съд) не е оправомощен самостоятелно да тълкува бъдеща тълкувателни съмнения разпоредба от правото на Съюза, за което е оправомощен единствено Съдът, възниква необходимостта до Съда да се отправи формулираният в точка I.1. от диспозитива на определението въпрос.

По втория въпрос:

25. Въпросът, формулиран в точка I.2. от диспозитива на определението, би се нуждаел от отговор само ако Съдът приеме, че поначало е възможно на основание член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012 да се установи компетентност и по дело за защита на свързани с личността права, по което поставената под въпрос публикация в интернет не се отнася пряко до ищеца, а съдържа позоваване на общност, напр. народ, от която е част ищецът и с която силно се идентифицира.
26. Ако се допусне това правило, ще възникне необходимост да се установят по-конкретни критерии за оценка, а поради това ще е налице необходимост от тълкуване дали сред тези критерии могат да се причислят от една страна определени черти на ищеца, описани в точки 2 и 19, а от друга, обстоятелствата, описани в точка 10, представени от ответника, напр. профила и обхвата на интернет ежедневника, езика на публикациите и на интернет страницата, краткото време, през което на тази страница присъства спорното определение, което впоследствие е коригирано.
27. Според Sąd Apelacyjny (Апелативния съд) представените по-горе обстоятелства обосновават спиране на главното производство и отправяне до Съда на запитване с цел произнасяне по преюдициалните въпроси, съдържащи се в диспозитива на определението.

[...] [подписи]